

TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI
VE EŞİTLİK KURUMU

ÇANAKKALE E TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2022/12

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 15.03.2022 tarih ve 2022/172 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

KISALTMALAR	iii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER.....	2
2.1. Ziyaret Yöntemi.....	2
2.2. Kurum Hakkında Genel Bilgiler.....	3
2.3. Kurum Personeli	4
2.4. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılanlar	4
3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	5
3.1. Fiziksel Koşullar.....	5
3.2. Yönetim ve Personelin Tutumu	6
3.3. Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri	7
3.4. Beslenme	7
3.5. Sağlık	8
3.6. Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri	9
3.7. Eğitsel, Sosyal, Kültürel, Mesleki ve Sportif Faaliyetler	10
3.8. Dış Dünya İle Etkileşim	11
4. DEĞERLENDİRME	12
5. TAVSİYELER	12
5.1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler	12
5.2. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler	13

KISALTMALAR

CETAS	: Cezaevi Reçete Takip Sistemi
COVID-19	: Yeni Korona Virüs Hastalığı
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol
TİHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14.09.2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol (OPCAT)'i imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'ın amacı; *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*¹
3. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2/1-k bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.
4. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-j bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TİHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.
5. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca; *“Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”*

¹ OPCAT, m. 1.

6. Yukarıda anılan çerçevede, Çanakkale E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 24.08.2021 tarihinde bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup ziyaret heyetinde ... yer almıştır. Ziyaret COVID-19 salgını sebebiyle “zarar vermeme ilkesi” gözetilerek, temizlik-maske-mesafe kurallarına riayet edilerek gerçekleştirilmiştir.
7. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 09.02.2021 tarih ve 147 sayılı toplantısında alınan karar ile 3527 sayılı Başkanlık Oluru uyarınca Çanakkale E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna² 24.08.2021 tarihinde gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini içermektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Ziyaret Yöntemi

8. Çanakkale E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna girişte heyet üyelerinin ateş ölçümü ve üst aramasının yapılmasının ardından Kuruma giriş yapılmıştır Ziyaret ilk olarak İdare ile yapılan görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede; TİHEK Heyeti tarafından, ulusal önleme mekanizması, ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiştir. İdareden, Kurum hakkında güncel bilgiler, kurumun mevcut durumu, mahpusların³ sayısı ve sınıflandırmalarına ilişkin bilgiler alınmıştır.
9. İdare ile yapılan görüşmenin ardından ziyaret heyeti ikiye ayrılmıştır. Birinci heyet, kadın koğuşlarının bulunduğu alan ve eklentilerde; ikinci heyet ise erkek koğuşlarının bulunduğu alan ve eklentilerde incelemelerde bulunmuştur. İncelemeler sırasında sağlık servisi, müşahede odaları, yumuşak oda, kamera odası, çamaşırhane, mutfak, kantin, çocuk oyun odası, açık ve kapalı görüş alanlarında gözlem yapılmış ve kadın koğuşunda bulunan mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir.
10. Buradaki incelemelerin ardından İdareden, mahpusların yerleşim planına ilişkin alınan belge üzerinden, suç tipleri ve koğuş tiplerine göre aynı koğuştan 3'er kişi olması göz önünde bulundurularak, farklı koğuşlardan gelişigüzel seçilen mahpuslar ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Mahpuslar ile yapılan görüşmeler COVID-19 pandemisi nedeniyle koğuşlar yerine eğitim ve öğretim dersliği ile gösteri salonunda gerçekleştirilmiştir. Görüşme

² Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

³ Bu raporda kullanılan “mahpus” sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hüküm özlüleri ifade etmektedir.

mekânlarına, aralarında en az 5 metre mesafe bulunacak şekilde 2 masa konulmuş ve salgının bulaşma riski azaltılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Heyet üyeleri tarafından görüşme gerçekleştirilen mahpuslara; TİHEK hakkında genel bilgi, ziyaretin amacı ve kapsamı aktarılmış; isimlerinin heyet tarafından gelişigüzel seçildiği bilgisi kendilerine verilmiş ve gizliliğe riayet edilerek rapor hazırlanacağı hususu aktarılmıştır. Ziyaret heyeti ve mahpuslar arasındaki görüşmeler gizliliği sağlamak adına, Kurum personeli olmadan ve personelin konuşulanları duyamayacağı bir şekilde gerçekleştirilmiştir.

11. Ziyaret sonrası İdare ile son bir toplantı yapılmış; ilk tespit ve gözlemler, acil olduğu değerlendirilen hususlar paylaşılmış; ziyaret sonrası hazırlanacak raporun İdare ile paylaşarak tavsiyelerin takip edileceği ve takip ziyareti de yapılabileceği bilgisi verilmiş; ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

2.2. Kurum Hakkında Genel Bilgiler

12. Ekim 1982 yılında faaliyete geçmiş olan Çanakkale E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Bursa karayolu üzerinde, Çanakkale şehir merkezine bir kilometre uzaklıkta yer almaktadır.
13. Kurumda, 63 adet koğuş, 14 adet müşahede odası ve 1108 adet yatak bulunmaktadır. Koğuşların boyutları değişiklik göstermektedir.
14. Kurumda; 1 adet kapalı spor salonu, 1 adet halı saha, 1 adet kütüphane, 17 kapalı görüş odası, 4 açık görüş mahalli, 1 adet mutfak, erzak odası, 3 bekleme odası, personel yemekhanesi, terzihane, 3 avukat görüşme odası, çocuk oyun odası, manevi rehberlik odası, revir, berber, merkez kontrol odası ve kantin bulunmaktadır.
15. Kurumda 1 adet süngerli oda bulunmaktadır.⁴ Süngerli odada doğal ve yapay aydınlatma imkânı mevcut olup kamera bulunmaktadır.
16. Kurum 7/24 kamera sistemi ile izlenmekte olup koğuşlarda ve müşahede odalarında kamera bulunmamaktadır. Kurumda 125 günlük kayıt saklama özelliği bulunan 45 adet NVR 1, 88 günlük kayıt saklama özelliği bulunan 32 adet NVR 2, 71 günlük kayıt saklama özelliği

⁴ Bu odalar, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Tüzüğün "Kısıtlayıcı önlemler" başlıklı 185'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca; Tehlikeli hâlde bulunan, kurum güvenliğini, kendisinin veya diğer kişilerin güvenliğini ciddi tehlikeye düşüren hükümlü/tutukluların "saatlerle" ifade edilebilecek sürelerle, hükümlünün saldırganlığının devam edip etmediğinin belirli aralıklarla sakinleşip sakinleşmediğinin kamera ile gözlem ve kontrolünün yapıldığı odalardır. (TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, *Elazığ T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Raporu*, 2018, s.15)

bulunan 48 adet NVR 3 olmak üzere toplam 125 adet kamera bulunmaktadır. Kayıtlar, İdare tarafından hard diskte saklanmaktadır.

2.3. Kurum Personeli

17. Çanakkale E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda; 1 kurum müdürü, 2 kurum ikinci müdürü, 1 idare memuru, 1 öğretmen, 4 psikolog, 2 bilgisayar işletmeni, 4 cezaevi kâtabi, 4 sağlık memuru, 4 teknisyen, 7 şoför, 2 aşçı, 1 hizmetli, 2 sosyal çalışma uzmanı, 5 infaz ve koruma baş memuru, 7 infaz ve koruma baş memur vekili, 176 infaz ve koruma memuru, 1 hemşire, 1 diş doktoru, 2 hizmetli olmak üzere toplam 227 personel görev yapmaktadır.
18. Kurum kayıtlarında söz konusu personelin; 117'sinin lisans, 60'ının ön lisans, 50'sinin lise ve dengi okul mezunu olduğu yer almaktadır.
19. Sağlık servisinde tam zamanlı çalışan 1 hekim, 1 diş hekimi, 1 hemşire ve 4 sağlık memuru görev yapmaktadır.

2.4. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılanlar

20. Çanakkale E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun kapasitesi 704 kişidir. Ancak ziyaret tarihinde Kurumda 718'i hükümlü, 89'u hüküm özlü ve 161'i tutuklu olmak üzere toplam 968 mahpus bulunmaktadır.
21. COVID-19 pandemisinin Türkiye'de görülmeye başlandığı tarih olan Mart 2020'den heyetin ziyaret tarihine kadar geçen süre içerisinde, Kurumdaki mahpuslar arasında görülen pozitif vaka sayısı toplam 170'tir. Kurumda, COVID-19 hastalığından dolayı bir ölüm vakası yaşanmıştır.
22. Kurumda 36 kadın mahpus bulunmaktadır. Kurumda anne yanında kalan çocuk sayısı 1'dir.
23. Kurumda İran ve Afganistan uyruklu mahpuslar başta olmak üzere, farklı uyruklara mensup mahpuslar bulunmaktadır.
24. Kurumda 15 fiziksel, 6 zihinsel olmak üzere toplamda 21 engelli mahpus bulunmaktadır. Fiziksel engellilerin 2 tanesinde uzuv kaybı, 3 tanesinde görme kaybı, 7 tanesinde yürüme engeli ve 3 tanesinde de işitme kaybı bulunmaktadır.
25. Kurumda çocuk mahpus bulunmamaktadır.
26. Kurumda çamaşır yıkama kurutma, kantin ve terzihane alanlarını kapsayan iş yurdu bulunmakta olup çamaşır kurutma biriminde 2, kantinde 16, terzide 1 olmak üzere toplamda 19 mahpus çalışmaktadır.

3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

3.1. Fiziksel Koşullar

32. Kurumun ısıtılması, kalorifer tesisatı aracılığıyla doğalgazla sağlanmaktadır. Mahpuslar, ısınma ile ilgili problemlerinin olmadığını aktarmıştır.
33. Kurumda yangın söndürme sistemi bulunmaktadır; kuru kimyevi tozlu yangın söndürme cihazları, köpük söndürme tüpleri ve ayrıca her koridorda yangın dolapları, söndürme tüpleri, duman dedektörleri, gaz duman maskeleri ve koruyucu elbiseler bulunmaktadır. İdare, ayrıca olası bir yangına hazırlık ve Kurum personeli ile mahpusların bilinçlendirilmesi amacıyla itfaiye ile ortaklaşa bir yangın tatbikatı düzenlemiş ve tatbikat görüntülerini ziyaret heyeti ile paylaşmıştır.
34. İdare tarafından, kameralara yansıyan vakaların merkez kontrol odasındaki görevli personel tarafından ivedilikle infaz koruma memurlarına bildirildiği ifade edilmiştir. Heyet tarafından yapılan incelemede kameraların görüş alanı dışında kalan kör noktaların bulunduğu gözlemlenmiştir.
35. İdareden alınan bilgiye göre Kurumda havalandırma alanları sabah sayımında açılmakta ve hava kararmadan 1 saat önce kapatılmaktadır. Görüşme yapılan mahpuslar, havalandırma alanlarının saat 08.00'da açıldığını ve akşam saat 19.00'da kapandığını ifade etmişlerdir.
36. Mahpuslar Kurumda 7/24 temiz suya erişim sağlayabilmektedir. Sıcak suyun ise her gün sabah sayımı yapılmadan önce yarım saatliğine, buna ilave olarak belirlenen program uyarınca haftada 3 gün 3 saat verildiği ifade edilmiştir. Mahpuslar da sıcak suyun; erkek koğuşları için her sabah yarım saat ve haftada 3 gün 2,5 saat şeklinde; kadınlar koğuşu için ise her sabah yarım saat ve haftada 3 gün 3,5 saat şeklinde sağlandığını ve sıcak su konusunda sıkıntılarının olmadığını dile getirmişlerdir.
37. Koğuşların temizliği mahpuslar tarafından kantinden temin edilen temizlik ürünleri ve İdare tarafından sağlanan sulandırılmış çamaşır suyu ile gerçekleştirilmektedir. Ayrıca maddi durumu olmayan mahpuslara genel bütçeden temizlik malzemesi sağlandığı İdare tarafından belirtilmiştir.
38. Görüşme yapılan mahpuslar; odalardaki ranzalara fazladan bir yatak daha eklenerek ranzaların 3 yataklı hale getirildiğini, her mahpusun yatak, yastık, nevresim, battaniye ve dolabının olduğunu ve ayrıca kurum kantininden battaniye temin edilebildiğini ifade etmiş, kalabalıklaşmaya ilişkin bir şikâyette bulunulmamıştır.

39. Kurum amaşırhanesinde çalışır vaziyette 8 adet çamaşır makinesi mevcuttur. Bir amaşır filesi 15 Türk Lirası karşılığında yıkanmaktadır. Her mahpusun çamaşırları ayrı yıkanmakta ve mahpuslar talebi olması durumunda haftada bir çamaşırlarını yıkatabilmektedir. Mahpuslara ait nevresim ve battaniler 15 günde bir yıkanıp aynı gün içerisinde kurutma makinesinde kurutularak kişilere teslim edilmektedir. Mahpuslar, amaşırhane hizmetlerine ilişkin bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir.
40. Kurumda bir adet terzi atölyesi ve bir adet berber bulunduğu, pandemi önlemleri kapsamında berberin kapalı olduğu gözlemlenmiştir. Mahpuslar, pandemi önlemleri kapsamında sa tıraşlarının odalarda yapıldığını ifade etmişlerdir. Ziyaret heyeti, terzi atölyesindeki fiyat listesini incelemiş, fiyatların piyasa fiyatlarına oranla makul olduğu gözlemlenmiştir.
41. Kurumda 1 adet kantin bulunmaktadır. Mahpuslar kantin fiyatlarının makul olduğunu, fakat ürün çeşidinin az olduğunu, simit, poğaça ve tatlı gibi ürünlerin satışının uzun süredir yapılmadığını ve özellikle kadın ihtiyaç ürünlerinin eksik olduğunu ifade etmişlerdir. Ziyaret heyetinin kantinde yaptığı incelemede, kantin fiyatlarının piyasa şartlarına göre makul olduğu, temel ihtiyaç ve kadın ihtiyaç ürünlerinin kantinde satıldığı ancak simit, poğaça ve tatlı gibi bazı ürünlerin satışının yapılmadığı gözlemlenmiştir. İdareyle yapılan son görüşme esnasında ziyaret heyeti, İdareye simit, poğaça, tatlı gibi ürünlerin kantinde satışının tekrar yapılması önerisinde bulunmuş; İdare de öneriyi olumlu karşılayarak ziyaret tarihinden 1 hafta sonra söz konusu ürünlerin satışına ilişkin İdare ve Gözlem Kurulu kararı almış, akabinde ürünlerin satışına başlamıştır.

3.2. Yönetim ve Personelin Tutumu

42. Hkm kesinleşerek, tutuklanarak veya başka ceza infaz kurumlarından nakil yoluyla gelen mahpusların Kuruma ilk girişi mahkm kabul kısmından yapılmaktadır. Mahpusların ilk olarak infaz koruma memurları tarafından kaydının yapıldığı ve sonrasında arama odasında önlük verilerek aramalarının yapıldığı, aramalarda tutulanların cinsiyetlerinin gözetilerek aynı cinsiyetteki infaz koruma memuru tarafından gerçekleştiği, şüphe halinde aramanın doktor eşliğinde yapıldığı İdare tarafından belirtilmiştir. Ziyaret heyeti tarafından yapılan yerinde incelemede; kadın ve erkek arama odalarında arama önlüklerinin olduğu ve ayrıca Kurumda 3 adet bekleme odasının bulunduğu ve odalarda kamera ve havalandırma sisteminin mevcut olduğu gözlemlenmiştir.
43. Mahpusların Kuruma ilk girişlerinde geçici karantina koğuşlarına yerleştirildikleri, burada 14 günlük karantina sürecini tamamladıktan sonra; İdare ve Gözlem Kurulunun mahpus

dosyası üzerinde yaptığı incelemelerden sonra gözlem ve sınıflandırma yapılarak, suç tipine uygun koğuşa veya odaya yerleştirildikleri İdarece ifade edilmiştir.

44. Görüşme gerçekleştirilen mahpusların büyük bir çoğunluğu infaz koruma memurlarının kendilerine yönelik davranışlarından memnun olduklarını, koğuş içerindeki acil durum butonlarına bastıklarında infaz koruma memurlarının hemen geldiğini, hiç kötü muamele görmediklerini, infaz koruma memurlarının sorunlarını çözmekte kendilerine yardımcı olduklarını, Kurum Müdürü ile görüşebildiklerini ifade etmişlerdir.
45. İdare tarafından, Kurumda görevli personele yönelik insan hakları, işkence ve kötü muamele yasağı eğitimlerinin, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğu tarafından düzenlenen hizmet içi yetiştirme, uyum ve aday memur eğitimleri kapsamında verildiği bilgisi aktarılmıştır.

3.3. Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri

46. Kurum içi dilekçelerin, sabah sayımında dilekçe kontrolü yapan görevliler tarafından günlük olarak alındığı, dilekçenin konusu ve mahiyeti açısından baş memurluk tarafından tasnif edilerek Kurum İkinci Müdürüne iletildiği, ilgili İkinci Müdürün dilekçeleri imzalayıp ilgili birimlere havale ettiği bilgisi İdare tarafından verilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, hak arama özgürlüklerinin engellenmediğini, dilekçelerinin sabah sayımı sırasında görevliler tarafından toplanıp sıraya konduğunu, dilekçelerine cevap verildiğini ve bu konuda herhangi bir kısıtlamayla karşı karşıya kalmadıkları ifade edilmiştir.
47. Kurumda son 6 ay içerisinde yapılmış 180 adet Őikâyetin bulunduğu, son bir yılda Kurumda yaşanan ve adli birimlere bildirilen 80 adli vakanın bulunduğu ve Kurumda son bir yıl içinde kötü muamele iddiasıyla yapılan herhangi bir başvurunun olmadığı İdare tarafından belirtilmiştir.
48. Kurumda son bir yıl içinde mahpuslara yönelik 467 disiplin cezası verildiği İdare tarafından aktarılmıştır.

3.4. Beslenme

49. İdare, yemeklerin günlük iaşe bedeli kapsamında verildiğini belirterek; yemeklerin kurum aşçıları tarafından hazırlandığını, miktarı ve çeşitliliğine önem verildiğini ve ayrıca yemeklerin bir kişinin günlük olarak alması gereken kalori ihtiyacı, protein, karbonhidrat ve yağ dengesi gözetilerek hazırlandığını ifade etmiştir. Görüşme gerçekleştirilen mahpusların

- bazıları yemek porsiyonlarının az olduğunu, yemeklerin taze olmadığını, hep aynı yemeklerin çıktığını; sabah kahvaltılarında peynir ve zeytinin çıkmadığını belirtmişlerdir.
50. Ziyaret heyetinin yemekhanede yaptığı incelemede, yemeklerin kurumda taze bir şekilde pişirildiği; hijyen kurallarına dikkat edildiği, camlarda sineklik olduğu, sebze doğrama makinesi, patates soyma makinesi ve erzak deposu bulunduğu, ürünlerin son kullanma tarihlerinin geçmediği gözlemlenmiştir. Yemek listeleri incelendiğinde, sabah kahvaltılarında peynir ve zeytin gibi ürünlerin menüye çok az dâhil edildiği ve kahvaltıdaki çeşit sayısının az olduğu görülmüştür.
51. Kurumda diyetisyen ve gıda mühendisi çalışmamakla birlikte yemek numunelerinin geriye dönük 72 saat tutulduğu bilgisi edinilmiştir.
52. Doktor raporu olması durumunda diyet yemek ihtiyacı olan (alerji, şeker hastalığı, tansiyon hastalığı vb. durumlar) kişiler için durumlarına uygun yemekler hazırlandığı İdare tarafından aktarılmıştır. Görüşme yapılan bir kadın mahpus, vejetaryen olduğunu fakat talep etmesine rağmen kendisine yönelik vejetaryen yemek menüsü çıkarılmadığını, uzun süredir sadece makarna ve pilav yediğini ifade etmiştir.

3.5. Sağlık

53. Kurumun revir biriminde mesai saatlerinde görevli 1 Doktor ve 1 Diş Doktoru bulunmaktadır. Kurumda ayrıca 4 Sağlık Personeli ve Sağlık Bakanlığında görevli 1 Hemşire görev yapmaktadır. Sağlık personellerinin hafta içi 08:00-17:00 saatleri arasında çalıştıkları, ihtiyaç duyulması halinde hafta sonları ve geceleri de çalıştıkları İdare tarafından ifade edilmiştir.
54. Revirde muayene olmak isteyen mahpusların dilekçe ile talep etmeleri durumunda muayeneleri yapılmaktadır. Kurum Doktoru tarafından hastaneye sevk edilmesi uygun görülen mahpuslar için hastaneden randevu alınarak sevk işlemlerinin yapıldığı İdare tarafından aktarılmıştır. Görüşme gerçekleştirilen mahpusların büyük bir bölümü, doktorun kendilerini dinlemediğini ve azarladığını, muayene etmek yerine sadece ilaç verdiğini aktarmıştır.
55. İdare, Kurum Doktoru tarafından hastaneye sevki yapılan mahpusların sevk aciliyetine göre hastaneye götürüldüğünü ifade etmiştir. Görüşme yapılan bir mahpus kalp ameliyatı geçirdiğini, ameliyatı yapan doktorun ihmali yüzünden ikinci bir ameliyat daha olması gerektiğini, sevk raporu olmasına rağmen hastaneye sevkinde gecikme yaşandığını ifade etmiştir. Görüşme sırasında mahpusun rahat nefes alamadığı, nefes alıp verirken

kaburgalarından sesler geldiği ve devamlı surette kalbini tuttuğu gözlemlenmiştir. Heyet, İdareye söz konusu şahsın acilen hastaneye sevk edilmesi gerektiği tavsiyesinde bulunmuş, İdare ise hastaneden kaynaklı bazı teknik sorunların yaşandığını, bunların çözülmekte olduğunu şahsın birkaç gün içerisinde hastaneye sevkinin yapılacağını aktarmıştır. Yapılan takip işleminde, şahsın ziyaret tarihinden 10 gün sonra hastaneye sevk edildiği ve muayene edildiği, bir sonraki muayenesini ise kendi talebiyle reddettiği tespit edilmiştir.

56. Kronik hastalıkları bulunan mahpusların Kurum Doktoru bilgisi dahilinde düzenli kontrol edildiği; hastane sevkleri ve kontrollerinin yapıldığı, Doktor talebi doğrultusunda rutin kan ve idrar tahlilleri ile tansiyon ve açlık kan şekeri (AKŞ) takiplerinin yapıldığı İdare tarafından aktarılmıştır.
57. Reçete edilen ilaçların aynı gün anlaşmalı eczanelere gönderildiği ve ertesi gün ilaçların kurum X-ray girişinden teslim alındıktan sonra CETAS (Cezaevi Reçete Takip Sistemi) üzerinden kontrolleri yapılarak ilaç dağıtım defterine imza alınmasının akabinde mahpuslara teslim edildiği bilgisi verilmiştir. Mahpuslara bırakılması sakıncalı olan ilaçların ise sabah, öğle, akşam vakitlerinde sağlık personeli veya ceza infaz kurumu personeli nezaretinde kullandırıldığı belirtilmiştir. Görüşme yapılan mahpusların büyük bir çoğunluğu ilaca ulaşmada herhangi bir sorun yaşamadıklarını, nevroitik özellikteki ilaçların kötüye kullanımı önlemek amacıyla koğuş kapısı önünde ve kameraların göreceği yerde verildiğini ifade etmişlerdir.
58. Hastaneye sevk edilen mahpuslar, hastanedeki muayenelerinin ardından Kuruma geri getirildiklerinde, pandemi önlemleri kapsamında 14 gün süreyle karantina koğuşunda tutulmaktadır. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar; pandemi önlemleri kapsamında COVID-19 hastası olduğu tespit edilenlerin ayrı bir odaya alındığını, pandemi sürecinde maske temin etmede sorun yaşamadıklarını ifade etmişlerdir.

3.6. Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri

59. Psiko-sosyal serviste 4 psikolog ve 2 sosyal çalışmacı görev yapmaktadır.
60. İdare tarafından, psiko-sosyal servisin Kuruma yeni gelen mahpuslarla geçici kabul odasında ilk 3 gün içerisinde görüşme gerçekleştirdiği, görüşmede kişilerin genel bilgileri, varsa daha önce yaşadığı psikolojik rahatsızlıkları, gördüğü tedaviler ve madde bağımlısı olup olmadığı gibi bilgilerin alınarak hükümlü-tutuklu tanıma formuna işlendiği belirtilmiştir. Kendileriyle görüşme yapılan mahpusların büyük bir çoğunluğu, psikoloğa çıkma taleplerini dilekçeyle

belirtmeleri durumunda psikologla görüştüklerini bunun dışında kavga, kriz geçirme gibi durumlarda psikoloğun doğrudan kendileriyle görüştüğünü ifade etmişlerdir.

61. Çocuğuyla birlikte kalan anne ile yapılan görüşmede, çocuğunun ziyaret tarihine kadar psikologla hiç görüşmediğini ifade etmiştir. İdare, psikoloğun anneye birçok görüşme gerçekleştirdiğini bu görüşmeler sırasında çocukla da görüşüldüğünü, çocuğun hükümlü vasfı olmadığı için UYAP'ta çocuk adına görüşme kaydı açamadıklarını ifade etmiştir. Ziyaret heyetinin psikolog görüşme kayıtlarında yaptığı incelemede, psikoloğun anneye birçok defa görüştüğü tespit edilmiştir.
62. Psiko-sosyal servisin intihar veya kendine zarar verme eğilimi bulunan mahpusların psikiyatriye sevk edilmesi için Kurum Doktoruna rapor yazdığı, söz konusu kişilerle takip amaçlı bireysel görüşmeler yapıldığı ve bu kişilerin gözlem altında tutulması için diğer personelleri bilgilendirildiği de İdare tarafından belirtilmiştir.
63. İdare tarafından, psiko-sosyal servisin 01.09.2020-03.09.2021 tarihleri arasında intihar ve kendine zarar verme konusuna ilişkin 98 görüşme, iyileştirme planlama konusuna ilişkin 147 görüşme, denetimli serbestlik ve açığa ayrılma konusuna ilişkin 175 görüşme yaptığı bilgisi paylaşılmıştır. Ayrıca 978 aile görüşmesi ve 3053 bireysel görüşme gerçekleştirildiği fakat pandemi tedbirleri dolayısıyla grup çalışması yapılamadığı belirtilmiştir.

3.7. Eğitsel, Sosyal, Kültürel, Mesleki ve Sportif Faaliyetler

64. Pandemi tedbirleri kapsamında Kurumda eğitim, öğretim, sosyal, kültürel kurs ve faaliyetler yapılmamaktadır.
65. Kurumda 1 adet kapalı spor salonu ve 1 adet açık spor salonu bulunmaktadır. Ayrıca masa tenisi, voleybol, basketbol, badminton, dart, squach gibi spor faaliyetlerine imkan sağlayan ekipman mevcuttur. Pandemi nedeniyle sportif faaliyetlere ara verildiği için açık ve kapalı spor salonları kullanılmamaktadır. Heyet tarafından sportif faaliyetlerin tekrar başlatılması önerisi İdareye sunulmuş; İdare ise Eylül ayı içerisinde sportif faaliyetlere tekrar başlanılacağını ifade etmiştir.
66. Görüşme yapılan mahpuslar televizyon kanalı sayısının yeterli olduğunu, ücretsiz ... Tv izleyebildiklerini ancak önceki dönemlerde izledikleri ... Tv isimli sinema kanalının frekansının değiştiğini ve bu yüzden de sinema kanallarının olmadığını belirtmişlerdir.
67. Kurum bünyesindeki iş yurduna bağlı birimlerde çalışan mahpus işçilerle yapılan görüşmede, işçiler iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almadıklarını ifade etmişlerdir.

68. Kurum Kütüphanesinde 3000 kitap olduğu ve Kültür ve Turizm Bakanlığı ile yapılan protokol neticesinde Çanakkale İl Halk Kütüphanesindeki 37.739 kitaptan da faydalandığı kurum öğretmeni tarafından aktarılmıştır. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde kitaplara erişim konusunda herhangi bir engelle karşılaşmadıklarını, ilgili personelin kendilerine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Heyet üyeleri tarafından kütüphane ziyaret edilmiş; İngilizce ve Arapça dillerinde de kitapların olduğu görülmüştür.
69. Kurumda sosyal ve kültürel faaliyetler kapsamında konferans, bilgi yarışması, münazara, konser, şiir dinletisi, tiyatro, oratoryo, önemli gün ve haftaların kutlanması, sinema gösterimi, sergi, resim, şiir, kompozisyon, mektup yarışmalar gibi aktiviteler yapıldığı ancak pandemi tedbirleri kapsamında bu aktivitelerin askıya alındığı İdare tarafından dile getirilmiştir. Görüşme yapılan mahpuslar, pandemiden sonra satranç ve dama dışında bütün aktivitelerin kaldırıldığını belirtmişlerdir. İdare, Adalet Bakanlığında sosyal aktivitelerin tekrar başlatılması hususuyla ilgili yeni bir resmi yazının geldiğini ve Eylül ayı itibariyle sosyal ve kültürel faaliyetlere tekrar başlanılacağını belirtmiştir.⁵
70. Kurumda eğitim ve öğretim faaliyetleri kapsamında; 1. Kademe Okuma-Yazma Kursu, Yetişkin Eğitimi Kursu, İş ve Meslek Eğitim Kursları, Hazırlık Kursları düzenlendiği ancak salgın önlemleri kapsamında kursların askıya alındığı İdare tarafından aktarılmıştır.
71. Kurumda 2021 yılı içerisinde 35 açık öğretim fakültesi öğrencisi, 139 açık öğretim lisesi öğrencisi ve 28 açık öğretim ortaokulu öğrencisi sınavlara katılmıştır. Ayrıca 25 mahpus 2021 Yükseköğretim Kurumları Sınavına, 16 mahpus da 2021 Dikey Geçiş Sınavına, 4 mahpusta Yabancı Dil Sınavına girmiştir.
72. İdare, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından görevlendirilmiş bir vaizin haftanın belirli günlerinde Kurumu ziyaret ettiği ve mahpuslarla görüşmeler yaptığı ancak pandemi nedeniyle uzun süredir bu ziyaretlerin yapılmadığını aktarmıştır.

3.8. Dış Dünya İle Etkileşim

73. Kurumda 17 adet kapalı görüşme odası bulunmaktadır. Ziyaret heyetinin kapalı görüşme mahallinde yaptığı incelemelerde kapalı görüş odalarında, mahpuslar ile ziyaretçileri arasındaki teması engellemek için cam bölmeyle birlikte demir parmaklıkların kullanıldığı gözlemlenmiştir. Görüşme yapılan mahpuslar, kapalı görüş alanlarındaki demir

⁵ Adalet Bakanlığı'nın 28.10.2021 tarihli ve E-57551099-207.01-5999/111901 sayılı genelgesi doğrultusunda ceza infaz kurumlarında aynı koşullar içerisinde bulunan mahpuslar sosyal etkinliklerden yararlanmaya başlamıştır. İdare tarafından gönderilen bilgi ve belgelere göre; Kurumda seramik biçimlendirme, giysi tadilatçısı ve okuma-yazma kursu gibi etkinlikler yapılmaya başlanmıştır.

parmaklıklardan dolayı ziyaretçileriyle birbirlerini tam olarak göremediklerini, bu durumun kendileri için psikolojik bir baskı hali yarattığını; sırf bu nedenden dolayı bazı mahpusların çocuklarının kapalı görüşe gelmek istemediklerini ifade etmişlerdir. Ziyaret heyeti konuya ilişkin olarak İdareye söz konusu demir parmaklıkların kapalı görüşme odalarından kaldırılması önerisinde bulunmuş ve İdare öneriyi olumlu karşılayarak kapalı görüşme odalarındaki demir parmaklıkları kaldırmıştır.

74. Görüşme yapılan mahpuslar pandemi nedeniyle açık görüşlerin yapılmadığını, bu görüşmelerin kapalı şekilde ayda 2 defa ve ortalama 35 dakika şeklinde yapıldığını, telefon görüşme hakkının 10 dakikadan 20 dakikaya çıkarıldığını ve görüşmelerde azami iki kişi ile görüşme imkânlarının olduğunu ifade etmişlerdir.
75. Mahpuslar, avukat görüşme odasında avukatları ile görüştiklerini, bu konuda herhangi bir kısıtlamayla karşı karşıya kalmadıklarını belirtmişlerdir. Heyet tarafından avukat görüşme odalarında yapılan incelemede, oda kapılarının demir parmaklıklardan yapıldığı ve bu nedenle ses geçirdiği gözlemlenmiştir.

4. DEĞERLENDİRME

76. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek bir iletişim doğrultusunda işbirliği esasına dayanmaktadır. Bu çerçevede Kurum İdaresi ve personelinin ziyaret esnasında gösterdiği işbirliğine açık tutumları, Kurum Müdürünün son görüşmede ifade edilen bazı hususları ivedilikle yerine getirmesi ziyaret Heyetimiz tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

5. TAVSİYELER

5.1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

77. Kurumdaki kameraların kör nokta bırakılmayacak şekilde tekrar düzenlenmesi,
78. Kahvaltı menülerinin, her mahpusun sağlıklı beslenmesi için yeterli besin değeri içeren⁶ bir şekilde hazırlanması, peynir ve zeytinin sık aralıklarla kahvaltı menüsüne dahil edilmesi,
79. Vejetaryen mahpuslara yönelik özel yemek listelerinin çıkarılması,
80. Hastane sevk raporu düzenlenmiş ve acil muayene olması gereken mahpusların hastane sevklerinin en kısa sürede gerçekleştirilmesi ve Kurum doktoruna yönelik olarak

⁶ Mahpusların İslahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları) Kural 22: "Kurum idaresi tarafından, her mahpusa sağlıklı ve güçlü olmaları için besin değeri yeterli, iyi hazırlanmış ve uygun saatlerde sunulan yemekler verilir."

mahpuslarca yaygın bir şekilde iddia edilen hususların takip edilerek doktor-hasta ilişkilerinin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesinin sağlanması⁷,

81. Televizyon kanallarının güncellenerek, sinema gösterimi sağlayacak bir kanalın da kanal listesine eklenmesi,
82. Kurumda, pandemi nedeniyle ara verilen eğitsel, sosyal, sportif ve kültürel faaliyetlerin, salgının yayılmasına yönelik tedbirlere uyularak tekrar başlatılması,
83. Avukat görüşme odalarındaki demir parmaklı kapıların mahpuslar ile avukat arasında konuşulanların duyulamayacağı, ancak; güvenlik nedeniyle görülebileceği bir hale getirilmesi,⁸

5.2. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

84. Kurumda diyetisyen ve/veya gıda mühendisi istihdam edilmesi,

Tavsiye edilmektedir.

⁷ **Avrupa Cezaevi Kuralları** (EPR, Kural 40.4) “Cezaevlerindeki sağlık servisleri, mahpusların yakalanmış olabileceği herhangi bir bedensel veya ruhsal hastalık ya da rahatsızlığı ortaya çıkarmak ve tedavi etmek için çaba göstermelidir.”

⁸ **Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik**; “Tutuklunun müdafisi, uzlaştırmacı ve arabulucu ile görüşmesi” kenar başlıklı, 19. Madde: “Tutuklu, vekâletname aranmaksızın müdafisi ile her zaman ve konuşulanları başkalarının duymayacağı, ancak; görüşmenin görevlilerce izlenebileceği bir ortamda, açık görüş usulüne tabi olarak görüşür. Bu kişilerin müdafisi ile yazışmaları denetime tabi tutulmaz.”